

Vysokoškolská kvalifikační práce - magistři (diplomová práce)
posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta, vč. titulů: BcA. Ilona Župková

Název práce: Kroj

Slovní hodnocení: velmi dobře

Název práce Ilony Župkové vnímám v jeho konkrétnosti jako určitou past a nebyl jsem si zpočátku jistý, co mohu očekávat. Sám fakt, že autorka studuje v ateliéru sochařství, přičemž se její magisterská práce věnuje lidové výšivce, mě rozhodně zaujal. Ukázalo se, že na rozdíl od většiny klasičtější pojatých sochařských prací se vydala poněkud jiným směrem rozprádajícím křehkou síť významů, podobně jako výšivky v její instalaci.

Positivně vnímám autorčin dlouhodobý zájem o zvolenou tematiku. Posuzovaná realizace navazuje na předchozí práce již od bakalářského studia a za pozornost stojí její koherentní snaha o reflexi lidové ornamentiky formou prostorově hmotných sochařských instalací. Nejedná se tedy o náhodný exces a ukotvení projektu v rámci zaměření atelieru tu má svoje jasné opodstatnění.

Zaujaly mne též dvě roviny, v nichž lze na Iloninu práci nahlížet. Přiznaně podstatnou roli pro ni hraje již samo estetické působení tradičního lidového oděvu s jeho komplexním využitím různorodých oděvních součástí, ornamentů a aplikací, z nichž většina má tradicí pevně přiřčené místo, význam a kanonické zpracování.

Nicméně autorka ve své práci vede jednoznačnou polemiku s formálně estetickým vývojem kroje za poslední století, charakterizovaným určitou až kýčovou barokizací tvarů, ornamentů a užitých materiálů či technik.

V tomto smyslu se rozhodla jít pomyslně „na dřeň“ a hledat pravou podstatu, chceme-li duši, konkrétního ženského kroje záměrně pouze v bílé krajkové výzdobě původně aplikované na jeho různé textilní součástky.

Jako zásadní vnímám též technologické provedení formou 3D tisku. Tato volba tvoří zřetelný kontrast vůči samotnému pojmu „tradice“ s vědomě pěstovanou pietou projevující se dnes u většiny obdivovatelů moravského folklóru a lidového oděvu. Při práci s 3D tiskem se autorce podařilo dosáhnout efektu strukturálně a barevně velmi podobného skutečné textilní krajkce. Výsledek působí adekvátně křehce, jemně a esteticky přesvědčivě, přičemž má zároveň sílu neokázale evokovat celý kroj v jeho úplnosti a potažmo i lidskou figuru.

Vedle formální, estetické a technologické roviny však vnímám ještě přítomnost hlubší a obtížněji uchopitelné vrstvy mající souvislost přímo s autorčím subjektem. Folklórní témata se v umělecké tvorbě objevují v posledním desetiletí stále častěji a zdá se, že stejně jako u jiných umělců i v případě Ilony Župkové mají více co do činění s postmoderním hledáním identity než s tradicionalistickým patosem. Autorka působí ve folklórním souboru zaměřeném na obec Svatobořice – Mystřín, zdejší kroj měla na sobě již mnohokrát. O problematiku folklóru a lidového oděvu se zajímá řadu let. Dá se říci, že za tu dobu se již stal součástí její vlastní identity, podobně jako u lidí, kteří jej

v minulosti běžně nosili. Pro členy tradiční komunity představoval kroj kódovaný jazyk vypovídající mnohé o svém nositeli. Pro ostatní však zůstávaly tyto významy skryté. Podobný charakter má i instalace Ilony Župkové. Řada aspektů zůstává na první pohled skryta. Tato kryptičnost je zřetelná již formálním provedením, kdy je lidská figura přítomná právě svojí nepřítomností. Mohli bychom si za ni pomyslně dosadit samu autorku a výsledek chápat jako určitou formu jejího autoportrétu.

Vyplývající nutnost čtení mezi řádky je tu blízka metodice archeologické interpretace. Archeolog díky působení času a tafonomickým procesům v půdě často naráží již jen na imaginární otisky lidských příběhů například v podobě součástí oděvů z materiálů trvanlivějších než naše tělesné schránky. Jejich vystavením a reinterpetací formou muzejní expozice dochází k podivnému znovuzrození, velmi abstraktnímu a očištěnému od různých ambivalencí lidské existence. V tomto kontextu skutečně šaty dělají člověka a kroj pak představuje subtilní symbolický jazyk komunikující aspekty lidské identity včetně postoje k minulosti, regionu, komunitě a jiným příběhům. Figuríny reprezentující lidové kroje v etnografických muzeích mají za cíl přiblížit právě tyto roviny abstrahované od subjektivních složek lidské osobnosti. Podobný kontext nebo polemiku s tímto kontextem nacházím v práci Ilony Župkové. V její instalaci vidím určitou snahu vyprávět vlastní příběh, komunikovat tu část autorčiny osobnosti reprezentované prostřednictvím symbolického jazyka jejího kroje.

V této vrstvě však vnímám i určitou slabinu práce. Osobně si nejsem jistý, do jaké míry je práce dílem schopným dostatečně působit vlastní vahou bez divákovy znalosti etnografických kontextů a autorčiny osobní historie. Odpověď nechávám na ostatních.

Závěrem bych rád poznamenal, že jsem práci Ilony Župkové při psaní těchto řádků nemohl posoudit v její finální podobě. Nicméně i s vědomím, jak zásadní roli při vnímání její instalace bude hrát práce s prostorovým kontextem a adjustace díla na stěně, bylo již v ateliéru jasné, že se dle mého názoru jedná o práci zdařilou a věřím, že i hodnou obhájení.

Otázky k rozpravě:

Chce autorka téma folkloru nějakým způsobem rozvíjet dál?

Uvažovala i o jiných formálních možnostech, jak téma zpracovat?

Jakou roli pro autorku hraje konceptuální složka jejího díla?

Závěrečné hodnocení: Práce je dle mého názoru dostatečně kvalitní, aby byla obhájena.

Návrh klasifikace: B, velmi dobře

Posudek vypracoval(a): Mgr. Miroslav Maixner

Datum: 10. 5. 2015

Podpis: